

млн грн до 3 456,2 млн грн. Отже, посилення трансфертного блоку було пов'язане передусім із збільшенням обсягів формульних і галузевих трансфертів, а не з рівномірним зростанням усіх видів державної підтримки [2; 3].

Отже, у I кварталі 2026 року місцеві бюджети продемонстрували зростання фінансових ресурсів, що свідчить про загальне зміцнення їх дохідної бази. Водночас результати аналізу показують, що таке зростання мало неоднорідний характер: поряд із збільшенням власних доходів спостерігалось більш інтенсивне зростання міжбюджетних трансфертів. Це дає підстави стверджувати, що фінансова стійкість територіальних громад у цей період формувалася за рахунок поєднання власних джерел та державної підтримки. Таким чином, попри позитивну динаміку доходів, простежується тенденція до відносного посилення ролі трансфертного фінансування, зокрема освітньої субвенції та базової дотації. У довгостроковому вимірі це актуалізує необхідність подальшого зміцнення власної дохідної бази місцевих бюджетів з метою підвищення їх фінансової самостійності та зменшення залежності від міжбюджетного перерозподілу ресурсів.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України. «Виконання доходів місцевих бюджетів». URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetiv> (Дата звернення: 27.04.2026)
2. Міністерство фінансів України. «Довідка щодо виконання доходів загального фонду місцевих бюджетів за I квартал 2026 року». Опубліковано 02.04.2026. URL: <https://surl.lu/atoage> (Дата звернення: 28.04.2026)
3. Міністерство фінансів України. «Довідка щодо виконання доходів загального фонду місцевих бюджетів за I квартал 2025 року». Опубліковано 02.04.2025. URL: <https://surl.li/drawte> (Дата звернення: 27.04.2026)

Заяць О. Р.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник: Бурковська А. І., доктор філософії, доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ЛІДЕРСТВО В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

На сучасному етапі розвитку української державності, що проходить в умовах надзвичайних викликів, виникає необхідність переосмислення ролі керівного складу на місцях. Сьогодні економічна стійкість територіальної громади перестала бути лише питанням наявності бюджетних ресурсів. Це насамперед результат стратегічного управління, у якому ключову роль відіграє лідерство. В умовах децентралізації місцеве самоврядування отримало значні

повноваження. Проте їх ефективна реалізація напряму залежить від здатності лідерів громад приймати зважені рішення в управлінні.

Фундамент діяльності органів місцевого самоврядування, закладений у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», де чітко визначено правові, організаційні та фінансові засади функціонування. Проте закон лише створює рамки, в яких лідер громади має діяти як ефективний менеджер. Саме в межах цього закону реалізується право громади самостійно вирішувати питання місцевого значення, що є відправною точкою для формування економічної автономії [1]. В цьому контексті лідерство проявляється у здатності використовувати законодавство для залучення інвестицій, підтримки бізнесу та оптимізації видатків бюджету.

Стійкість територіальної громади зазвичай визначається її здатністю витримувати зовнішні та внутрішні проблеми, адаптуватися до нових умов. Ця динаміка вимагає від керівництва громади не просто реактивного управління, а активного планування. Як зазначають дослідники, економічна стійкість неможлива без внутрішньої мобілізації ресурсів та створення умов для диверсифікації місцевої економіки. Лідер громади виступає посередником між інтересами мешканців, підприємців та центральної влади, формуючи візію майбутнього, яка здатна об'єднати людей навколо спільних цілей розвитку [2]. Без такого стратегічного бачення громада залишається вразливою до кризових явищ, так як розпорощення зусиль не дає змоги створити «запас міцності».

Інституційний аспект лідерства також включає в себе якість управління та правову визначеність дій місцевої влади. Ефективний керівник повинен орієнтуватися в актуальних змінах законодавства, розуміти правові наслідки своїх управлінських рішень. Це забезпечує передбачуваність в громаді. Для інвесторів це критично важливо. Професійна підготовка та етичність поведінки посадових осіб місцевого самоврядування стають маркерами довіри до інституцій влади, що безпосередньо впливає на економічні показники території [3]. У ситуаціях, коли традиційні економічні важелі не спрацьовують, саме соціальний капітал та довіра до лідера стають тими ресурсами, які дозволяють громаді залишатися стійкою.

Реалізація лідерського потенціалу в громаді полягає у переході від моделі «соціального утримання» до моделі «територіального розвитку». Лідер повинен розуміти фінансові можливості та вміти аналізувати ефективність використання комунальної власності. Економічна стійкість територіальної громади безпосередньо залежить від того, наскільки якісно голова та його співробітники працюють із наповненням дохідної частини бюджету. Шляхами наповнення можуть бути створення нових робочих місць або сприятливий податковий клімат. Водночас, лідерство передбачає і здатність брати на себе відповідальність за економічно обґрунтовані рішення, спрямовані на довгострокову перспективу.

Важливим виміром лідерства є здатність утримувати та розвивати людський капітал. В умовах міграційних процесів економічна стабільність неможлива без залучення фахівців до розбудови громади. Лідер має створювати середовище, де підприємницька активність не стикається зі штучними

перепонами. Це вимагає від керівництва готовності впроваджувати нові підходи в управлінні інфраструктурою чи наданні базових послуг. Довіра до таких кроків з боку мешканців безпосередньо конвертується в економічну активність, адже люди готові вкладати власні ресурси у розвиток території, де бачать чіткі перспективи [3].

Окрім внутрішніх процесів, сучасне лідерство вимагає виходу за межі власної території, наприклад пошук зовнішніх партнерів. Згідно з чинним законодавством, громади мають право об'єднувати зусилля для реалізації масштабних економічних проєктів, які складно профінансувати самостійно [1]. Ініціативність керівництва у налагодженні зв'язків з міжнародними донорами та сусідніми муніципалітетами дозволяє диверсифікувати джерела надходжень. Такий підхід не лише частково компенсує брак місцевих ресурсів, але й сприяє залученню передового досвіду. Такий підхід робить економічну систему громади більш адаптивною до глобальних змін [2].

На завершення варто підкреслити, що лідерство в органах місцевого самоврядування є тим інтеграційним фактором, що перетворює формальні повноваження на реальні економічні результати. Взаємодія лідера з громадою, що базується на принципах прозорості, стратегічного бачення та гнучкості, дозволяє нівелювати негативний вплив криз та забезпечити сталий розвиток територій. Економічна стійкість сьогодні є не просто бажанням, а життєво необхідною умовою виживання та процвітання громад.

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

2. Андрійченко А., Клочан В. Стійкість територіальних громад в Україні. Економіка та суспільство. 2025. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/07/7.25._topic_Andrii-Andreichenko-Viacheslav-Klochchan-85-94.pdf.

3. Юридичний вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Випуск 30. 2025. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/05/30.pdf>.